V
460

SKL

16E BIJLAGE. ARCHIEF EN MUSEUM

Afd. K.W.
Exh. 14 OCT. 1929
No. 4002

Bureau v. d. Rijksinspecteur voor Roerende Monumenten

1928 VERSLAG VAN DE GEMEENTE UTRECHT

DEPARTEMENT BIBLIOTHEEK OPVOEDING, W. & O.

V 460

VERSLAG VAN HET GEMEENTE-ARCHIEF EN HET CENTRAAL MUSEUM TE UTRECHT OVER HET JAAR 1928.

DEPARTEMENT
BIBLIOTHEEK
OPVOEDING, W. & O.

I. ARCHIEF.

Personeel.

De samenstelling van het personeel onderging geenerlei verandering.

Gebouw.

In het onderhoud van het archiefgebouw, dat Rijkseigendom is, — de Gemeente heeft het daarin voor haar archief bestemde gedeelte in huur —, werd als steeds op in alle opzichten bevredigende wijze voorzien.

Brandbluschmiddelen en reddingsmiddelen.

De brandbluschmiddelen werden overeenkomstig de geldende voorschriften in het voor- en najaar door den dienst der brandweer nagezien en beproefd. Zij werden evenals de reddingsmiddelen in volkomen orde bevonden.

Materieele toestand der verzamelingen.

De tot het stadsarchief behoorende bescheiden bevinden zich over het algemeen in voortreffelijken staat. Slechts enkele registers bleken restauratie te behoeven. Zij werden zorgvuldig hersteld en opnieuw gebonden.

Voor het restaureeren en binden van de protocollen der notarissen had de concierge-binder van het Rijks-archief, die met dit werk belast is, dit jaar slechts weinig tijd beschikbaar. Slechts het protocol van één notaris kon door hem worden behandeld. Daar dit geheel uit dikke katerns bestond en zich dientengevolge minder goed tot inbinden leende, werden er een negental portefeuilles met perka-

menten ruggen voor vervaardigd, waardoor het thans eveneens van een goede bewaring verzekerd is.

Wat den topografischen atlas betreft, heb ik gemeend ditmaal bijzondere zorg te moeten besteden aan de daarin opgenomen reeks kostbare teekeningen van Utrechtsche kerken van Pieter Saenredam. Deze prachtige teekeningen, niet minder dan 23 in getal, bleken in den loop der tijden niet altijd even deskundig behandeld te zijn en vereischten dientengevolge eenige restauratie. Van deze omstandigheid heb ik gebruik gemaakt om ze tegelijkertijd in fraaie passepartouts te doen zetten, waardoor ze niet alleen heel wat beter tot hun recht komen, maar tevens beter bewaard zijn dan opgezet op vlakke kartons als totnogtoe. Teneinde het publiek in de gelegenheid te stellen bij afwisseling althans een enkele dezer teekeningen te kunnen bewonderen, heb ik voorts een speciale lijst doen vervaardigen, waarin er telkens een kan tentoongesteld worden, hetgeen sedert ook geregeld in het museum geschiedt. Ter bewaring der verzameling, die totnogtoe door den topografischen atlas verspreid was, elke teekening bij de kerk, waarop zij betrekking had, zijn thans twee afzonderlijke portefeuilles gemaakt zoodat dit kostbare bezit van onzen atlas nu een waardige verzorging gevonden heeft.

De nieuwe aanwinsten van de bibliotheek en de topografische en historische atlassen werden naar gelang van hun aard ingenaaid, gebonden of op kartons opgezet en vervolgens met de verzamelingen vereenigd.

Voortgang der werkzaamheden.

Van de verschillende werkzaamheden, reeds eenige jaren geleden aangevangen, die ten doel hebben de raadpleging van de in het Gemeente-archief aanwezige archieven te vergemakkelijken, kon ditmaal slechts een enkele worden voortgezet, nl. die aan den index

op de stedelijke registers van transporten en plechten van na 1577. Deze vorderde van 1624 tot 1640, terwijl daarnaast nog dergelijke indices op de transportregisters der gerechten Hooge en Lage Weide, Catharijne en Tolsteeg van de beginjaren (onderscheidenlijk 1587, 1593 en 1594) tot 1700 konden worden vervaardigd. De werkzaamheden aan den index op de raadsresolutiën van vóór 1577 en aan dien op de registers van transporten en plechten eveneens van vóór 1577 moesten echter blijven rusten in verband met de herziening van den catalogus van den topografischen atlas, die in de eerste plaats moest ter hand genomen worden, nu, zooals het vorige jaar is medegedeeld, van het drukken van nieuwe supplement-catalogi der verschillende verzamelingen moest worden afgezien. Deze herziening leidde tot een geheele omwerking van den catalogus, daar de oude indeeling, die gebaseerd was op den plaatselijken toestand van omstreeks 1875, dus nog vóór de groote uitbreiding der stad over de buitenwijken, bezwaarlijk meer te handhaven was. De duizenden strookjes der beschrijvingen moesten derhalve volgens een nieuw opgesteld systeem geordend worden. Aan het eind van het jaar was deze ordening voor een belangrijk deel voltooid.

Gebruik der verzamelingen.

Ten behoeve van den gemeente-dienst werden onderzoekingen ingesteld en rapporten uitgebracht over: den onderhoudsplicht van het gedeelte van het zandpad langs de Vecht van de Roode brug tot de grens der gemeente; den eigendom van het afgesloten gedeelte der werven vóór de perceelen Oude gracht nos. 84 en 86; de kadastrale tenaamstelling van het Zwarte Water en de Vechtwetering; den eigendom van de stoepen vóór de perceelen Catharijnesingel no. 114, Lange Nieuwstraat no. 68, Schoutenstraat no. 8, Heerenstraat no. 19, Oude gracht nos. 286 en 308, Nieuwe gracht no. 26, Vischmarkt

no. 13, Boterstraat no. 1, Trans no. 8, Van Wijckskade no. 25, Bemuurde Weerd O.z. no. 57 en Lauwerecht no. 20; de geschiedenis der perceelen Westerkade nos. 3 en 4; de stads kleine schulden, manuaal nos. 244 en 353; den rechtstoestand van de gebouwen van het voormalige Catharijne-convent; de kadastrale tenaamstellling van de Keulsche Vaart; den eigendom van de Janssteeg; den eigendom van een strookje grond vóór de perceelen Amsterdamsche straatweg nos. 80 en 82 en den rechtstoestand van den spoorwegovergang bij „Uit en in".

Voor Kerkvoogden der Nederduitsche Hervormde Gemeente werd een onderzoek ingesteld naar de geschiedenis van de vrijwoningen, staande voor den westgevel der St. Jacobskerk, en voor Regenten van het Gereformeerd Burger Weeshuis naar de rechten dezer stichting op vier huisjes in een aan den Springweg uitkomende gang alsmede op die gang zelf.

Ook aan partikulieren werden wederom zoowel mondeling als schriftelijk talrijke inlichtingen verstrekt, terwijl het archief ook geregeld bezocht werd door velen, die persoonlijk onderzoekingen kwamen instellen. Meerendeels bewogen de gevraagde inlichtingen en de onderzoekingen zich op genealogisch of heraldisch terrein. Van de overige onderwerpen mogen hier vermeld worden: de klokkengietersfamilie Butendiick; de vioolmakers Th. Verhoeven en J. Winter; portretten van Utrechtsche hoogleeraren uit de 2e helft der 18e eeuw; de schilder F. R. van Voerst; de musicus J. Obrecht; de schilder J. H. Verheyen; de schilder N. Knupfer; de musicus jhr. Jacob van Eyck; de instrumentmakers J. Lommers en J. Huysen; een middeleeuwsche handvest der stad; de geschiedenis der veemarkten; de Utrechtsche basilisk; de bouwgeschiedenis van den Domtoren; het bouwjaar der Oud-katholieke kerk van St. Gertrudis; de

plaats van het oudste theatrum physicum; de plattegronden van het Raadhuis van 1547; portretten en handschriften van Anna Maria van Schurman; de Utrechtsche wapenindustrie in de 17e eeuw; de geschiedenis van het bisdom Utrecht in de 1e helft der 14e eeuw; de Unie van Utrecht; de geschiedenis van Paushuize; de geschiedenis van eenige studenten-vereenigingen; de St. Nicolaasviering te Utrecht; het Agnieten-convent; de geschiedenis van de Oud-katholieke kerk Achter-Klarenburg; de plaats van het paleis der Duitsche keizers; de keizersgraven in den Dom; Hongaarsche studenten te Utrecht; het Utrechtsche muziekleven in het begin der 19e eeuw; de geschiedenis van het Utrechtsch Stedelijk Orchest; de geschiedenis van het perceel Janskerkhof no. 11; de werkzaamheid te Utrecht van den beeldhouwer J. Cresant; de geschiedenis van het Leidsche jaagpad; de voormalige vrijwoningen achter den wal bij het Hieronymusplein; het vermeende overlijden van Francis Bacon te Utrecht.

Meermalen werden wederom archiefstukken naar archiefdepots en bibliotheken elders verzonden teneinde aldaar door belanghebbenden geraadpleegd te worden. Op gelijke wijze werden herhaaldelijk door andere archieven ten verzoeke van onderzoekers hier stukken ten onzen archieve gedeponeerd.

Ook dit jaar werden weder op daartoe ingekomen aanvragen talrijke afschriften van of uittreksels uit archiefstukken en reproducties van platen in de atlassen en van zegels aan charters verstrekt.

Met het bij afwisseling tentoonstellen van teekeningen en prenten uit den topografischen atlas in een der zalen van het Centraal Museum werd op den gewonen voet voortgegaan. Ditmaal werden daarvoor uitgekozen eerst een aantal gezichten uit de binnenstad van de hand van A. Grolman, vervolgens een verzameling afbeeldingen van het

oude stadhuis en ten slotte een reeks platen van de Buurkerk.

Voorts werd nog met een belangrijk aantal platen uit denzelfden atlas deelgenomen aan de tentoonstelling betreffende Utrecht's ouden handel en nijverheid, ingericht door de Utrechtsche Handels Vereeniging in samenwerking met de vereeniging „Oud-Utrecht" bij gelegenheid van het veertigjarig bestaan van eerstgenoemde vereeniging, welke tentoonstelling in het Jaarbeursgebouw gehouden werd.

Aanwinsten en verliezen.

Ten geschenke werden ontvangen de volgende stukken:

negen overdrukjes van artikelen uit het Jaarboekje van „Oud-Utrecht," 1928,
van het bestuur,

Maandblad van de Vereeniging „Oud-Utrecht", 1927,
van hetzelfde,

A. E. Remouchamps, Opgravingen te Vechten (1922—1926),
van de directie van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap,

Request van de St. Antonyvarken aan de Ed. Groot Achtbaare Neude Magestraat der stad Utrecht. 1786,
van den heer Jhr. Mr. H. A. M. van Asch van Wijck te Doorn,

verzameling brieven met bijlagen van den griffier ter secretarie der stad Utrecht Mr. W. G. van Dijk aan den van wege zijn lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal te 's-Gravenhage verblijf houdenden burgemeester van Utrecht Mr. H. M. A. J. van Asch van Wijck, hem inlichtende over de belangrijkste stadszaken, 1829—1837,
van denzelfde,

Utrecht, de gunstigst gelegen congres- en vergaderstad in Nederland. (Tekst in het Hollandsch, Fransch, Duitsch en Engelsch),
van de Vereeniging tot bevordering van Vreemdelingenverkeer,

Trajectinus, Uit lang vervlogen tijden. Oud-Utrechtsche schetsen, van den heer C. W. Wagenaar,

J. van Ostende, De kloostergang van Sinte Marie. (Uit: Zondagsblad van de Nieuwe Utrechtsche Courant), van den heer J. van Ostende,

decreetbrief dd. 6 Mei 1687 betreffende een huis aan de noordzijde van de Minrebroederstraat, van den heer prof. Dr. A. A. Nijland,

Het Utrechtsche grachtbeeld voorheen en thans. Album met twaalf grachtgezichten naar oude teekeningen en overeenkomstige nieuwe lichtbeelden, met een voorwoord van *Dr. J. P. Fockema Andreae*, door de Vereeniging „Oud-Utrecht" bij haar 5-jarig bestaan uitgegeven, van het bestuur,

V. Bloch, Zur Malerei des Paulus Bor, van den heer V. Bloch te Berlijn,

drie overdrukjes uit den Provincialen almanak voor Utrecht, 1928, van de redactie,

H. Weizsäcker, Hendrik Goudt, van den heer prof. Dr. H. Weizsäcker te Stuttgart,

Getuigschriften van de Stedelijke Akademie van Bouw- en Teekenkunde uitgereikt aan Willem Pieter Hoevenaar en Jozephus Hoevenaar, 1826—1862, (13 stuks), van den heer A. J. van Huffel,

Laurier krans gevlogten ter gedagtenisse van de vijf en twintighjarige trouwdagh van onse geliefde oom en moey Willem Hopman en Maria Schuurman in Utrecht (1741), van den heer G. W. P. van Dokkum,

J. F. van Bemmelen, Over eenige schilderijen van burgerlijke personen door den schilder Anthonis Mor, van den heer prof. Dr. J. F. van Bemmelen te Groningen,

J. Asberg, Obrecht te Bergen op Zoom,
van den heer J. Asberg te Bergen-op-Zoom,

Op het gouden bruilofts-feest van den WelEdelen Heere Dionys Oortman en vrouwe Judith Oortman, geboren Van Pesch, (1825),
van den heer G. W. P. van Dokkum,

J. C. Rullmann, Discipel en prediker. Gedachtenispreek na vijf-en-twintig-jarige ambtsbediening uitgesproken in de Oosterkerk te Utrecht op Zondag 1 April 1928, van den uitgever,

G. G. Calkoen, „Van Westreenen" als familienaam. Genealogische behandeling van twee vooral te Utrecht, deels ook te Amersfoort zeer lang bekende geslachten, benevens voorkomende naamdragenden zonder onderling bekend verband, tusschen circa 1550 en 1800 te Utrecht, van den heer Jhr. G. G. Calkoen,

A. Beets, Botteroalie of lampoalie. Proeve van Utrechtsche volkstaal (stadsdialekt) omstreeks 1880,
van den heer Dr. A. Beets te Leiden,

(*W. F. J.*) *den Uyl*, Onze Gedeputeerden (Uit: Utrechtsch Dagblad),
van den heer W. F. J. den Uyl,

(*W. F. J.*) *den Uyl*, Het zeventigste lustrum van het College van Gedeputeerde Staten (Uit: Nieuwe Rotterdamsche Courant),
van denzelfde,

Notulen van de buitengewone zitting en van de winterzitting (1927) en van de eerste gewone zitting (1928) van de Staten van Utrecht,
van Gedeputeerde Staten,

R. Hagoort, Tot zegen geleid. Gedenkschrift bij het 60-jarig bestaan der anti-revolutionaire kiesvereeniging „Nederland en Oranje" te Utrecht, van den heer R. Hagoort,

Ontwerp-begrooting der provinciale inkomsten en uitgaven voor 1929 met toelichtende memorie (2 deelen),
van Gedeputeerde Staten,

Begrootingen der provinciale inkomsten en uitgaven voor 1926—1928 (3 stuks), van dezelfden,

Rekening en verantwoording der provinciale fondsen van Utrecht, 1926, van dezelfden,

Lijst der boomen toebehoorende aan de stad Utrecht, plaatsen alwaar dezelve staan, soorten en getal. Anno 1830, van den heer Jhr. Mr. H. A. M. van Asch van Wijck te Doorn,

J. H. Adriani, De Stads-Aalmoezenierskamer te Utrecht (1628—1928), van den heer Dr. J. H. Adriani,

Een nieuw tehuis. Orgaan van de Vereeniging „Kinderzorg" in het Provinciaal ressort Utrecht der Nederl. Herv. Kerk, XVII, van de redactie,

Ons Diaconessenhuis, nos. 61—64, van de redactie,

P. H. van Cittert, Een authentieke pyrometer van Petrus van Musschenbroek teruggevonden, van den heer G. A. Evers,

Bijdragen van het Instituut voor middeleeuwsche geschiedenis der Rijks-universiteit van Utrecht:

XI,XII. *O. Oppermann*, Die älteren Urkunden des Klosters Blandinium und die Anfänge der Stadt Gent. Mit Facsimiles (2 deelen),

XIII. *R. R. Post*, Eigenkerken en bisschoppelijk gezag in het diocees Utrecht tot de XIIIe eeuw,

van het Instituut voor middeleeuwsche geschiedenis,

Almanak der Utrechtsche Vrouwelijke Studenten Vereeniging voor 1928, van de redactie,

Programma van de Rijks Hoogere Burgerschool met vijfjarigen cursus, 1926/7 en 1927/8 (2 stuks), van den directeur,

Het Onderwijs. 1922—1927, van de redactie,

De Tampon. Orgaan voor de leerlingen en oud-leerlingen der school voor de grafische vakken. 3e—7e jrg., van de redactie,

Mededeelingen van de Utrechtsche Handelsvereeniging, 1927,
van het bestuur,

Mededeelingen van de Utrechtsche Handelsvereeniging. Jubileumnummer uitgegeven ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan der Utr. Handels Vereeniging, van de redactie,

Feestnummer van de Utrechtsche Courant uitgegeven ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan der Utrechtsche Handelsvereeniging,
van het bestuur van de Utr. Handelsvereeniging,

Programma (van de) feestelijke herdenking van het 40-jarig bestaan der Utrechtsche Handelsvereeniging, van het Comité,

Reclamegids voor Utrecht en omstreken, II, van den uitgever,

Bijzondere nummers van het tijdschrift De Vee- en Vleeschhandel, uitgegeven naar aanleiding van de opening der nieuwe marktterreinen aan de Croeselaan op 3 October 1928 en van de bij deze gelegenheid gehouden Vee- en slagersvaktentoonstelling, van de uitgevers,

De Rechte Lijn. Uitgegeven ter gelegenheid van de Feestweek te houden van 26 Nov. tot en met 1 Dec. 1928, van het Comité,

Biltstraatorgaan. Uitgegeven ter gelegenheid van de Feestweek, te houden van 26 Nov. tot en met 1 Dec. 1928,
van het Comité,

Naamlijst van boeken uitgegeven en te bekomen bij J. G. van Terveen en Zoon te Utrecht (1837),
van den heer G. W. P. van Dokkum,

verschillende stukken betreffende de achttiende en negentiende Nederlandsche jaarbeurzen, van den Raad van Beheer,

P. T. A. Swillens, Mozart's verblijf in Utrecht,
van den heer P. T. A. Swillens,

Officieel jaarboekje van de Gereformeerde kerk, 1928,
van de redactie,

Utrechtsche kerkbode, 1927, van de redactie,

Utrecht-nummer van den „Strijdkreet", officieel orgaan van het Leger des Heils, ter gelegenheid van het veertig-jarig bestaan van de afdeeling Utrecht, van de redactie,

Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap:

D. de Kok, Bijdragen tot de geschiedenis der Nederlandsche Klarissen en Tertiarissen vóór de Hervorming,

S. P. l'Honoré Naber en *I. A. Wright*, Piet Heyn en de zilvervloot. Bescheiden uit Nederlandsche en Spaansche archieven, van het bestuur,

Bijdragen en mededeelingen van het Historisch Genootschap IL, van hetzelfde,

(Veiling-catalogus van de) Aquarellen en schilderijen van en nagelaten door den Utrechtschen kunstschilder J. P. C. Grolman, van de firma A. J. van Huffel,

Feestgids ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van den Nederl. R. K. Bond van spoor- en tramwegpersoneel St. Raphaël, afd. Utrecht, van het bestuur,

Officieele feestgids voor de viering te Utrecht van het 60-jarig bestaan van het Koninklijk Nederlandsch Gymnastiekverbond, van den heer G. A. Evers,

G. van Hoorn, Gids door de verzameling van Nederlandsche en Romeinsche oudheden van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van kunsten en wetenschappen in het Centraal Museum te Utrecht, van den heer Dr. G. van Hoorn,

H. J van Lummel, Toelichting bij de afdeeling litteratuur (op de) Tentoonstelling van geometriese en physiese instrumenten gehouden in het Universiteitsgebouw van 2—9 April 1928, van den heer Dr. H. J. van Lummel,

Gedenkboek van den Bond van Smedenpatroons in Nederland bij gelegenheid van zijn 25-jarig bestaan, tevens Catalogus van de jubileumtentoonstelling te houden op 24 tot en met 28 Juli 1928 te Utrecht in het Jaarbeursgebouw, van de redactie,

Officieele catalogus der groote landelijke tuinbouwtentoonstelling te Utrecht (1928), van het Comité,

Beschrijvingen van de inzendingen van het Physisch Laboratroium en van het St. Eloyen-gasthuis op de tentoonstelling van Utrecht's oude handel en nijverheid, van het Comité,

Utrechtsche Stem, 1927 en 1928, van de redactie,

Utrechtsche Almanak, 1929, van de firma Kemink en Zn.,

Verslagen van: de N.V. Mij. tot exploitatie van jaarbeursgebouwen, — la Compagnie des eaux d'Utrecht, — den Armenraad, — de Vereeniging tot verbetering van Armenzorg, — het Centraal Israëlietisch Weeshuis, — de Vereenigde Gods- en Gasthuizen, 1926 en 1927 (2 stuks), — de Vereeniging van den H. Vincentius van Paulo, — de St. Martinusvereeniging, — de Vereeniging voor gezondheidskoloniën, — de Gezondheidscommissie, — de Vereeniging voor volksbaden, 1926 en 1927 (2 stuks), — de Inrichting van diakonessen in Nederland, — het Nederlandsch gasthuis voor ooglijders, 1926 en 1927 (2 stuks), — het Wilhelmina-kinderziekenhuis, — de Vereeniging tot kostelooze heilgymnastische behandeling van kinderen van onvermogenden, 1926 en 1927 (1 stuk), — de Vereeniging tot bestrijding der tuberculose, 1925 en 1926 (2 stuks), — de Heelkundige- en Vrouwenkliniek der Rijks-Universiteit, — het Oud-Studentenfonds, — het Philologisch studiefonds, 1926—28 (1 stuk), — de Utrechtsche Volksuniverstieit, — de school voor de Grafische vakken, 1926 en 1927 (2 stuks), — de Industrie- en Huishoudschool, — de Kamer van Koophandel en fabrieken,—de Crediet- en Depositokas,—deNationale

Bankvereeniging, — de Utrechtsche Hypotheekbank, — de Levensverzekering Mij. „Utrecht", — Eigen hulp, — 's Rijks Munt, — de Mij. „De Korenschoof", — de Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland, — de Mij. tot exploitatie van Staatsspoorwegen en de Hollandsche IJzeren Spoorweg Mij., — de Nederlandsche Centraal Spoorweg Mij., — de Vereeniging tot opvoeding en opleiding van zonen van evangeliearbeiders in onze overzeesche bezittingen, 1926 en 1927 (2 stuks), — de Elisabeth-vereeniging, — het verhandelde in de algemeene vergadering en de sectievergaderingen van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap, — de algemeene vergadering der leden van het Historisch Genootschap, — het Centraal bureau voor Christelijke jeugdorganisatie, 1926/27 en 1927/28 (1 stuk), — de Toynbee-vereeniging „Jong Leven", — de afdeeling Utrecht der R. K. vereeniging tot bescherming van meisjes, — de Vereeniging Pro Juventute, — het Rijksarchief in Utrecht, 1926, — de Openbare leeszaal, 1926, — het Aartsbisschoppelijk Museum, — 's Rijks oude archieven, 1926 (2 deelen), — de gemeente-archieven van Amsterdam, Alkmaar, Leiden, Delft, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, 1926 en 1927 (2 stuks), Den Briel, Dordrecht, Middelburg, Vlissingen, Groningen, 's-Hertogenbosch, Maastricht en Gent, — den Inspecteur der archieven van gemeenten, waterschappen enz. in de provincie Utrecht, — den inspecteur der gemeente -en waterschapsarchieven in Zeeland, — de bibliotheek en leeszalen der gemeente Rotterdam, — het Centraal filmarchief, 1926 en 1927 (2 stuks), — 's Rijks verzamelingen van geschiedenis en kunst, — het Frans Halsmuseum, — het Bisschoppelijk Museum te Haarlem, 1926 en 1927 (1 deel), — het museum „De Lakenhal" te Leiden, — den Dienst voor Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage, — de Vereeniging „Oranje Nassau Museum", — het museum te Delft, — het museum van oud-

heden te Rotterdam, — het museum te Schiedam, 1925—1927 (3 stuks), — Dordrechts museum, — de Zaanlandsche oudheidkundige verzameling, 1925—1927 (1 deel), — het West-Friesch museum te Hoorn, — het museum te Arnhem, — de Vereeniging „Het Nederlandsche Openluchtmuseum", — het museum te Zutphen, — de Commissie ter verzekering eener goede bewaring van gedenkstukken van geschiedenis en kunst te Nijmegen, — het museum van oudheden in Drente, — het museum van oudheden te Groningen, — the United States National Museum, Washington, — the Metropolitan Museum of art, New York, — de Commissie voor 's Rijks geschiedkundige publicatiën, — de Rijkscommissie voor de Monumentenzorg, — de Vereeniging „Hendrick de Keyser", 1926, — het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap, 1924/5—1926/7 (3 stuks), — de Vereeniging „Oud-Dordrecht", — de Vereeniging „Rembrandt", — het Nederlandsch Kunstverbond, 1926 en 1927 (2 stuks),

van de respectieve besturen,

W. F. H. Oldewelt, Inventaris van het archief van het spin- en nieuwe werkhuis tot 1870,

van het gemeente-bestuur van Amsterdam,

W. F. H. Oldewelt, Inventaris van het archief van de Bank van Leening tot 1803, van hetzelfde,

W. F. H. Oldewelt, Inventaris van de archieven der voormalige gemeenten Ransdorp en Buiksloot, van hetzelfde,

J. C. Overvoorde, Archieven van de Leidsche Hallen,

van het gemeente-archief van Leiden,

Alb. Oltmans, Het archief van de kerkvoogdij der Ned. Hervormde Gemeente te Wageningen,

van Kerkvoogden der Ned. Herv. Gemeente te Wageningen,

Het Rijkswegenplan voor Zeist en zijne beoordeeling in de Nederlandsche pers, van den heer G. A. Evers,

Nasporingen en studiën op het gebied der Nederlandsche en der Nederlandsch-Indische krijgsgeschiedenis, XXXIII, van den directeur van het Krijgsgeschiedkundig archief te 's-Gravenhage,

Trierer Zeitschrift. Vierteljahreshefte für Geschichte und Kunst des Trierer Landes und seiner Nachbargebiete, II, van de redactie,

Katalog der Gemälde, Miniaturen, Pastelle, eingerahmten Zeichnungen u.s.w. im Reichsmuseum zu Amsterdam (1926), van de directie,

Joh^a. P. J. Brants, Beschrijving van de klassieke verzameling in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden. Deel I. Grieksch-Romeinsche beeldhouwkunst. Beelden, van de directie,

Catalogus der kunstwerken (in) Dordrechts Museum, van de directie,

F. Kuetgens, Festschrift aus Anlass des fünfzigjährigen Bestehens des Museumvereins und des Suermondt-Museums. (Heft XIV der Aachener Kunstblätter), van de directie,

Katalog der Gemäldesammlung der Universität Göttingen, van de directie,

Katalog von der Historischen Abteilung des Ungarischen National-Museums, van de directie,

Die volkskundliche Abteilung des Mährischen Landesmuseums in Brünn. Stand der Sammlungen 1924—27, van de directie,

E. von Varju, Führer durch die Schausammlung der Historischen Abteilung des Ungarischen National-Museums, van de directie,

Catalogus der schilderijen, teekeningen en beeldhouwwerken tentoongesteld in het museum Boymans te Rotterdam, van de directie,

Beknopte catalogus der schilderijen, teekeningen en beeldhouwwerken tentoongesteld in het museum Boymans te Rotterdam, van de directie,

A. Hoynck van Papendrecht, Houtsnijwerk (in het) Museum van oudheden der gemeente Rotterdam, van de directie,

Mouseion. Bulletin de l'office international des musées. Institut de coopération intellectuelle de la Société des Nations. 1927, van de redactie,

Bulletin of the Metropolitan Museum of art. New York. XXII, van de redactie,

A. C. Bondam, Arnhem's oude torenklokken en carillon, van den heer A. C. Bondam te Arnhem,

J. L. Blonden, Overzicht met index van de foto-verzameling, aangelegd door de Monumenten-Commissie te Maastricht, van het gemeente-archief te Maastricht,

W. J. Hoffman J.Jzn., Geschiedenis van de familie Hoffman uit Hachenburg,

van den heer W. J. Hoffman J.Jzn. te Newton Centre, Mass.,

Het geslacht van der Crab en aanverwante familiën. Biografisch-genealogisch overzicht. 1500—1900,

van den heer A. E. J. Ourijck van der Crab te Parijs,

A. M. de Wild, Het Natuurwetenschappelijk onderzoek van schilderijen, van den heer A. M. de Wild te 's-Gravenhage,

Jac. Zwarts, Oude Joodsche Vacantie-oorden langs de Vecht, van den heer Jac. Zwarts,

Jac. Zwarts, De oudste synagoge van de Vechtstreek. De eerste in de Republiek buiten Holland, van denzelfde,

gezicht op de stad, genomen van den Dom naar het zuiden,
van den heer Dr. W. van der Elst,
15 afbeeldingen uit het Jaarboekje van „Oud-Utrecht", 1928,
van de redactie,
verzameling fotografieën en proefdrukken, gediend hebbende voor de samenstelling van het door de Vereeniging „Oud-Utrecht" uitgegeven album: Het Utrechtsche grachtbeeld voorheen en thans (28 stuks),
van het bestuur der Vereeniging „Oud-Utrecht",
gezicht op een bij den bouw van het tweede jaarbeursgebouw ontdekten put van het voormalige kasteel Vredenburg,
van den heer W. Graadt van Roggen,
gezicht op de Stadhuisbrug uit het noorden. Fotografie naar een schilderij van *R. Craeyvanger* (1833),
van het Rijksbureau voor de Monumentenzorg
te 's-Gravenhage,
gezicht op de Hamburgerbrug uit het zuiden,
van den heer Mr. A. le Cosquino de Bussy te Amsterdam,
gezicht op de Bezembrug uit het oosten,
van de firma E. A. van Blitz en Zn.,
gezicht in de straat Achter den Dom uit het zuiden. Fotografie naar een schilderij van *H. van Oort*, (c. 1820),
van het Rijksbureau voor de Monumentenzorg
te 's-Gravenhage,
gezicht op den zuidelijken ingang der Choorstraat met de oude Maartensbrug uit het zuidoosten. Fotografie naar een teekening van *J. P. C. Grolman* (1899), van den heer P. T. A. Swillens,
gezicht op het Nicolaaskerkhof uit de poort van het werkhuis van Mr. E. van de Poll, van den heer Dr. W. van der Elst,
gezichten op de stadswerf tusschen den Smeetoren en Sterren-

burg, bij Sterrenburg, bij Manenburg en bij Lepelenburg. 4 lichtdrukken naar teekeningen van *H. Saftleven* (c. 1650). (Uit: Veiling-catalogus Frederik Muller & Co. 1927),

van het Kunsthistorisch Instituut,

gezicht op de Wittevrouwenpoort uit het noordoosten. Fotografie naar een schilderij van *J. Ten Compe* (c. 1750),

van den heer F. Lugt te Maartensdijk,

gezicht op eenige traveeën van den zuidelijken arm van de kloostergang van den Dom (c. 1850),

van den heer Dr. C. Hofstede de Groot te 's-Gravenhage,

gezicht op de Mariakerk uit het westen. Lichtdruk naar een schilderij van *P. Saenredam*,

van den heer A. W. M. Mensing te Amsterdam,

gezicht in het schip en het koor van de St. Pieterskerk uit het westen. Fotografie naar een schilderij van *P. Saenredam* (1654),

van den heer F. Lugt te Maartensdijk,

gezicht op de Pieterskerk uit het noordoosten. Teekening in kleuren door *J. de Beyer* (1745),

van den heer W. van Beuningen,

gezichten in de St. Pieterskerk, in de St. Jacobskerk, in de St. Geertruidakerk en in de Synagoge. 5 autotypieën naar teekeningen van *J. P. C. Grolman* (c. 1890). (Uit: Veiling-catalogus v. d. aquarellen en schilderijen van en nagelaten door *J. P. C. Grolman*),

van de firma A. J. van Huffel,

afbeelding van het bord van het Smedengild in de Buurkerk,

van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

gezicht in het schip en het koor van de Catharijnekerk uit het westen. Lichtdruk naar een schilderij van *P. Saenredam* (1636),

van den heer Dr. C. Hofstede de Groot te 's-Gravenhage,

gezicht in de Oud-Katholieke kerk Achter Klarenburg,
van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

gezicht op het St. Bartholomeus-gasthuis met den nieuwen vleugel aan den Pelmolenweg, van den heer Dr. W. A. F. Bannier,

gezicht op eenige vrijwoningen van het Geref. Burgerweeshuis aan den Springweg no. 92—98 (Lombardspoort),
van den heer Dr. W. van der Elst,

gezicht op het stadhuis, met de twee aangrenzende huizen. Fotografie naar een schilderij van *A. Honich* (1662),
van het Rijksbureau voor de Monumentenzorg
te 's-Gravenhage,

gezicht op den voorgevel van het stadhuis. Fotografie naar een schilderij van *W. A. Haanebrink* (c. 1820),
van hetzelfde,

gezichten op den ingang der Akademie aan het Oudmunsterkerkhof. Fotografie naar een schilderij van *H. van Oort* (c. 1840),
van hetzelfde,

gezicht op het Christelijk gymnasium (Janskerkhof),
van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

gezicht op den voorgevel van de school aan de Van Wijckstraat,
van dezelfde,

gezicht op den voorgevel van den Schouwburg. Fotografie naar een schilderij van *J. C. van Ginkel* (c. 1860),
van het Rijksbureau voor de Monumentenzorg
te 's-Gravenhage,

gezichten op het eerste vaste jaarbeursgebouw, het semi-permanente jaarbeursgebouw en de voormalige korenbeurs (2 stuks),
van den heer W. Graadt van Roggen,

gezicht op den voorgevel van het Hôtel Bellevue aan het Vredenburg (c. 1865), van den heer A. H. de Joncheere,

gezicht op den voorgevel van het Hôtel des Pays-Bas (c. 1865),
van denzelfde,

gezichten in de benedenverdieping van het refter, in de kapel en in eenige stijlkamers van het Centraal Museum (6 stuks),
van den heer F. Moesman te Bilthoven,

gezicht op den voorgevel van het huis Boterstraat No. 1. Teekening in kleuren door *J. P. C. Grolman* (c. 1890),
van den heer Mr. G. A. E. B. Meyer,

plattegrond van het huis Drift No. 21, gezichten op den achtergevel, in de hal, in de eetzaal en afbeelding van een gebeeldhouwde houten renaissance-poort. (Uit: Notitiën betreffende de verkooping),
van den heer C. J. Simons,

gezicht op het huis Renesse (Drift No. 23) van achteren met den toren. Lichtdruk naar een teekening van *H. Saftleven* (c. 1650). (Uit: Veiling-catalogus F. Muller & Co. 1927),
van het Kunsthistorisch Instituut,

gezicht op den voorgevel van het huis Kromme Nieuwe gracht No. 25, van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

afbeeldingen van een gebeeldhouwde dubbele binnendeur en van een schoorsteenmantel in het thans afgebroken perceel Oudegracht No. 102, van dezelfde,

gezicht op de beide gevels van het huis Oudkerkhof No. 48. Fotografie naar een teekening van *J. P. C. Grolman* (c. 1910),
van den heer P. T. A. Swillens,

gezicht op den voorgevel van het huis Plompetorengracht No. 26,
van den heer Jac. Zwarts,

gezicht in de Oud-Katholieke kerk in de Bemuurde Weerd,
van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

gezicht op het kantoor en het magazijn van de N.V. de Utrechtsche

Handel Maatschappij aan den Weerdsingel O.z. No. 4—7,
van dezelfde,

gezichten op de markt- en veilingterreinen aan de Croeselaan in vogelvlucht en de nieuwe veemarkthal, (3 stuks). (Uit: De Vee- en Vleeschhandel. 1928), van de redactie,

gezicht op de terreinen van de groenten- en vruchtenveiling „Utrecht en omstreken" aan de Croeselaan in vogelvlucht. (Uit: Officieele catalogus der groote landelijke tuinbouwtentoonstelling te Utrecht), van de tentoonstellingscommissie,

gezicht op het Pharmacologisch Laboratorium (Croeselaan),
van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

gezicht op het Merwedekanaal met de oude sluis uit het zuiden. Autotypie naar een teekening van *J. P. C. Grolman* (c. 1890). (Uit: Veiling-catalogus v. d. aquarellen en schilderijen van en nagelaten door J. P. C. Grolman), van de firma A. J. van Huffel,

gezicht op den voorgevel van het gebouwencomplex Leidscheweg 30, van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

gezicht op den voorgevel van de Christelijke kweekschool voor onderwijzers „Rehoboth" (Maliebaan No. 89), van dezelfde,

afbeelding van de aanbieding van een adres der burgerij in 1853 door prof. G. J. Mulder aan den koning in den tuin van Paushuize. Fotografie naar een schilderij van *N. Pieneman*,
van het Rijksbureau voor de Monumentenzorg
te 's-Gravenhage,

gezicht op een gedeelte van de gecostumeerde optocht der studenten in 1891, voorstellende „De deelnemers aan den slag bij St. Quentin",
van den heer H. J. Schouten te Amsterdam,

gezichten op het Vredenburg met het jaarbeursgebouw en in eenige monsterkamers tijdens de 17e en 18e jaarbeurzen (8 stuks),
van den Raad van Beheer,

afbeeldingen van de feestelijke opening van de nieuwe markten en veilingen aan de Croeselaan en van de ter gelegenheid daarvan gehouden tentoonstellingen. (Uit: De Vee- en Vleeschhandel. 1928), (27 stuks), van de redactie,

gezicht op de geillumineerde Tolsteegbrug en het politiebureau, van den heer J. W. Deetman,

portretten van:

Hieronymus van Alphen, hoogleeraar (ov. 1742), van den heer G. W. P. van Dokkum,

J. P. C. Grolman, van de firma A. J. van Huffel,

9 oud-bestuursleden en de groepen bestuurders in 1913 en 1928 van de Utrechtsche Handelsvereeniging. (Uit: Mededeelingen van de Utr. Handelsvereeniging. 1928), van de redactie,

J. Heykamp, oud-katholiek aartsbisschop van Utrecht (ov. 1892), van den heer H. J. Schouten te Amsterdam,

11 oprichters en vroegere bestuursleden van de anti-revolutionaire kiesvereeniging „Nederland en Oranje". (Uit: Gedenkschrift bij het 60-jarig bestaan), van den heer R. Hagoort en Ds. J. C. Rullmann,

van de redactie van het Jaarboekje der Gereformeerde kerk.

Aangekocht werden:

twee rentebrieven ten behoeve van het St. Antonie-gasthuis van 1625 en 1626,

Jaarboekje van „Oud-Utrecht", 1928,

Nederlandsch Archief voor kerkgeschiedenis, XX,

Archief voor de geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht, LI,

G. Delbanco, Der Maler Abraham Bloemaert (1564—1651),

Korte ende Christelijcke aenmerckinghen op den schandaleusen

loffsangh Bernardi Busschof, nu predicant tot Wtrecht (1620),

promotiebul van de universiteit te Angiers voor Everard Drakenborch als doctor in de rechten (1676),

testament van Cornelis van Kessel en Aleydis van Wijckerslooth zijne huisvrouw, gepasseerd voor notaris Steven Pelt (1630),

Vox studiosorum, 1927,

Het Gildeboek, X,

dienstregelingen van het post-, telegraaf- en telefoonkantoor te Utrecht, 1928 en 1928/9 (2 stuks),

Officieele kerklijst der R. K. kerken, St. Maarten, 1927,

Vrijzinnig Protestantenblad, 1927,

Vrijzinnig Predikbeurtenblad, 1927,

Officieele feestgids van de viering te Utrecht op 31 Augustus 1928 van den 48sten verjaardag van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina,

Utrecht in woord en beeld, 1927/8,

Provinciale Almanak voor Utrecht, 1928,

Nieuw Adresboek, 1927,

Archivalische Zeitschrift. Dritte Folge, Band IV,

Nederlandsch Archievenblad, 1927/8,

H. Steinacker, Die antiken Grundlagen der frühmittelalterlichen Privaturkunde,

Mitteilungen aus dem Stadtarchiv von Köln, XXXVIII en XXXIX (2 deelen),

Bibliotheekleven, XII,

Het Boek, XVI,

Catalogue of the pictures, miniatures, pastels, framed drawings, etc. in the Rijksmuseum at Amsterdam,

Nijhoff's Index op de Nederlandsche periodieken,

H. J. A Ruys, Repertorium der verhandelingen en bijdragen be-

treffende de geschiedenis des vaderlands, in tijdschriften en mengelwerken verschenen van 1911—1920,

H. Brugmans, Schets eener beschavingsgeschiedenis van Nederland,

De Koningin-Moeder. 1879—1929. Gedenkboek ter herinnering aan den zeventigsten verjaardag en het vijftig-jarig Nederlanderschap van Hare Majesteit,

Bijdragen voor Vaderlandsche geschiedenis en oudheidkunde. Zesde reeks, VI,

P. C. Bloys van Treslong Prins en J. Belonje, Genealogische en heraldische gedenkwaardigheden in en uit de kerken der provincie Noord-Holland, I en II,

A. Hallema, Haarlemsche gevangenissen. Een bijdrage tot de geschiedenis der detentie- en strafgestichten in de grafelijke stad Haarlem,

Rotterdamsch jaarboekje, 1928,

J. L. van Dalen, De Groote Kerk (Onze Lieve Vrouwenkerk) te Dordrecht,

J. M. H. Hekman, Historie, bevolking, folklore en antiquiteiten van Giethoorn,

Groningsche Volksalmanak, 1928,

Hansische Geschichtsblätter, 1927,

Pfingstblätter des Hansischen Gesichtsvereins:

XVII. *Joh. Kretzschmar*, Johan Friedrich Hach. Senator und Oberappellationsrat in Lübeck,

XIX. *H. Reincke*, Agneta Willeken. Ein Lebensbild aus Wullenwevers Tagen,

Nederland's Adelsboek, XXVI,

Nederland's Adelsboek. Historisch gedeelte, I,

Maandblad van het Genealogisch Heraldisch genootschap „De

Nederlandsche Leeuw", 1927,

A. Loosjes, Sprokkelingen in Nederland. Reeks C. Kerken en Godshuizen,

Achtste supplement van het Repertorium van Tijdschriftartikelen betreffende Nederl. Monumenten van geschiedenis en kunst, 1917—1921,

G. J. Hoogewerff en J. Q. van Rechteren Altena, Arnoldus Buchelius „Res Pictorae". Aanteekeningen over kunstenaars en kunstwerken. 1583—1639,

M. J. Friedländer, Die niederländischen Maler des 17. Jahrhunderts. Zweite Auflage,

K. Künstle, Ikonografie der Christlichen Kunst, I,

Oud-Holland, XLIV,

F. A. J. Vermeulen, Handboek tot de geschiedenis der Nederlandsche bouwkunst, I. Met platen. (2 deelen),

E. Voet Jr., Haarlemsche goud- en zilversmeden en hunne merken,

A. Hallema, Vrouwen in de gevangenis, voorheen en thans,

F. A. Holleman, Rechtsgeschiedenis der heerlijke veren in Holland,

A. Pöschl, Die Regalien der mittelalterlichen Kirchen,

J. Kulischer, Allgemeine Wirtschaftsgeschichte des Mittelalters und der Neuzeit,

Th. Mayer, Deutsche Wirtschaftsgeschichte des Mittelalters,

Gids voor de Bilt en Bilthoven. Uitgave van de Vereeniging tot bevordering van het vreemdelingenverkeer,

plattegronden der gemeente Utrecht en Elinkwijk. Schalen 1 : 5000, 1 : 7500 en 1 : 10000. (3 stuks),

gezichten in de stad en afbeeldingen van verschillende gebouwen

(Uit: Utrecht in woord en beeld, 1928). (110 stuks),

107 prentbriefkaarten met gezichten te Utrecht,

gezicht op eenige huizen aan de Oude gracht ten zuiden van de Viebrug en aan de zuidzijde van de Potterstraat. Potloodteekening door *A. van de Pol*,

gezicht op de Oude gracht tusschen de Hamburger- en Weesbruggen,

gezichten in de Drieharingstraat uit het westen en oosten tijdens het afdraven van paarden (2 stuks),

gezicht op de Hamburgerbrug uit het zuiden,

gezicht op de zuidzijde van den Jansdam,

gezichten op het Jacobikerkhof tijdens de varkenmarkt (2 stuks),

gezicht op het Vredenburg met de hoefstallen. Penteekenning door *J. H. Verheyen* (c. 1820),

gezicht op het koor en het zuidertransept van den Dom uit het zuiden,

gezicht op het koor en het noordertransept van den Dom uit het noorden,

afbeeldingen van den Domtoren op een muurschildering en eenige schilderijen uit de 15e en 16e eeuw (3 stuks),

gezicht op het steigerwerk aan de oost- en zuidzijden van den Domtoren. Houtsnede door *D. van Luyn*, (1928),

gezicht op den Domtoren uit het noordwesten,

gezicht op den Domtoren uit het zuidoosten,

gezicht op den zuidwestelijken hoek van de kloostergang van St. Marie. Ets door *A. van de Pol*,

gezicht op de achterzijde van den nieuwen aanbouw en de noordzijde van de kapel van het ziekenhuis St. Joan de Deo, genomen uit de kloostergang van St. Marie,

gezichten op de poort van het werkhuis van Van de Poll (2 stuks),

gezicht op de Sionskameren met de tuintjes (c. 1920),

afbeeldingen van de negen wandschilderingen in de regentenzaal van het Diaconie-weeshuis aan de Breedstraat na de restauratie,

afbeelding van het schilderij van G. Wappers (1829), voorstellende een episode uit het beleg van Leiden, hangende in een der zalen van het stadhuis,

gezicht op de voorpoort van de Statenkamer (c. 1895),

gezichten op eenige laboratoria en instituten der Rijksuniversiteit (7 stuks),

gezicht op den voorgevel van de Handelsbeurs aan het Vredenburg,

gezicht op de veilingloods voor groenten- en vruchten aan het Paardenveld,

23 fotografieën van schilderijen in het Centraal Museum, met voor de topografie der stad van belang zijnde voorstellingen,

gezichten op de toegangspoortjes van de huizen Achter Clarenburg No. 2, 27 en 29, Breedstraat No. 1, Heerenstraat No. 25 en 29 en Korte Elisabethstraat No. 8 (7 stuks),

gezicht op een gedeelte van den zijmuur met den traptoren van het huis Janskerkhof No. 12. Ets door *A. van de Pol*,

gezicht op het huis Lange Viestraat (oud C no. 191) kort vóór de afbraak. Teekening in kleuren door *J. P. C. Grolman* (c. 1885),

gezicht op het huis Lievendaal (Lepelenburg no. 2),

gezicht op de voor- en zijgevels met het pothuis van het huis Oude gracht No. 279,

gezicht in den vischwinkel van de wed. Dop aan de Vischmarkt. Teekening in kleuren door *Jos. Hoevenaar Wz.* (c. 1870),

gezicht op de huizen aan de noordoostzijde van het Vredenburg. Zwart-krijtteekening door *Jos. Hoevenaar Wz.* (c. 1870),

gezicht op een oud huisje aan de westzijde van het Vredenburg. Teekening in kleuren door *J. P. C. Grolman* (c. 1870),

gezicht op de voorgevels van de huizen Vredenburg No. 33 t/m 37,

gezicht op de Catharijnebrug met de terweerszijden gebouwde huizen (c. 1860),

gezicht op de Tolsteegbrug uit het oosten met den Bijlhouwerstoren (c. 1860).

gezicht op de Bleekerskade met de Vleutensche wetering uit het oosten. Teekening in kleuren door *J. P. C. Grolman*, (c. 1890),

gezicht op den voorgevel van het Stedelijk ziekenhuis (c. 1910),

gezichten in eenige ziekenzalen van het Stedelijk ziekenhuis voor en na de aangebrachte verbeteringen, op en in het nieuwe keukengebouw, de nieuwe polikliniek en in de collegezaal (11 stuks),

gezicht aan den Vaartschen Rijn. Teekening in kleuren door *J. de Beyer* (1739),

gezichten tijdens den bouw en aanleg van de nieuwe markt- en veilingterreinen aan de Croeselaan (18 stuks),

gezichten in de veemarkthal aan de Croeselaan (4 stuks),

gezichten op het gebouwencomplex van 's Rijks Veeartsenijschool aan de Biltstraat, op de achterzijde van het hoofdgebouw en op eenige achtergelegen klinieken en stalgebouwen (9 stuks),

afbeelding van het afdanken van de waardgelders op de Neude in 1618. Fotografie naar een schilderij van *J. C. Droochsloot*,

17 afbeeldingen van Utrechtsche gebeurtenissen in 1928. (Uit: Utrecht in woord en beeld),

afbeeldingen van de laatste paarden- en de laatste koeienmarkt op het Vredenburg (6 stuks),

afbeeldingen van de opening van de nieuwe markten en veilingen aan de Croeselaan,

gezicht op de eerste veemarkt op het nieuwe marktterrein aan de Croeselaan,

portretten van : Hendrick van Beyeren, elect van Utrecht 1524—1528, C. L. J. Begeer, J. Both, kunstschilder (ov. 1651), Dr. H. Breukink, F. Burman, hoogleeraar aan de Utrechtsche hoogeschool (ov. 1679), Mr. P. H. C. Dop, J. van Effen, letterkundige (ov. 1735), C. A. Galesloot, het College van Burgemeester en Wethouders, Heyltgen Dirck Evertsdr., wede. van Jan Willemsz., lid der Utrechtsche Jeruzalemsbroederschap in 1530, O. Heurnius, hoogleeraar te Leiden, geb. te Utrecht (ov. 1625), Ir. J. A. Kalff, Mgr. F. Kenninck, prof. Dr. J. L. C. Schroeder van der Kolk, H. van Lochorst, deken van het kapittel van Oudmunster (ov. 1527), H. van Manen, de leden van de Utrechtsche Postfanfare, A. Reland, hoogleeraar (ov. 1718), I. M. L. Roll, Luthersch predikant (ov. 1864), M. Schoock, hoogleeraar (ov. 1669), D. Schuitemaker, Ir. J. J. L. Smits, F. Swetgius, Luthersch-predikant (ov. 1668), C. G. Visscher, kommandant van een Utrechtsche burgercompagnie (ov. 1787), G. Voet, hoogleeraar (ov. 1676), H. Witsius, hoogleeraar (ov. 1708), W. V. van Wittenhorst, bekend kunstverzamelaar (ov. 1674), Mevr. Van Wittenhorst, geb. W. van Bronckhorst van Nijenrode (ov. 1669) en J. Wttenbogaert, predikant te Utrecht (ov. 1644).

Met de verzamelingen werden vereenigd de volgende stukken, reeds vroeger aan de gemeente toebehoorende:

Verslag van den gemeenteraad, 1927,

Verslag van den toestand der gemeente Utrecht, 1927,

Verslagen van de bedrijven en diensten der gemeente Utrecht over 1927 (18 stuks),

Gemeenteblad, 1927,

Gedrukte Verzameling, 1927,

Statistische berichten van de gemeente Utrecht, 1927,

Zakboekje der gemeente Utrecht, 1927,

Proeve eener vergelijkende statistiek van de financiën van Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht. (Uit: Maandschrift der Vereen. van Nederl. Gemeenten, 1928),

Begrooting der inkomsten en uitgaven van de gemeente Utrecht, met daarbij behoorende toelichting, voor 1929 (2 deelen),

Begrootingen van het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, de Stads-aalmoezenierskamer, het Stads-ambachtskinderhuis, het weduw- en weezenpensioenfonds, het reservefonds tot dekking van de kosten verbonden aan de rijkspensionneering van de op 1 Mei 1913 in dienst zijnde ambtenaren, het werkloozenfonds, gemeentewerken, den bouw- en woningdienst, de gasfabriek, het electriciteitsbedrijf, het trambedrijf, het grondbedrijf, den reinigingsdienst, den ontsmettingsdienst, de slachtplaats, den geneeskundigen dienst, den keuringsdienst en de bank van leening voor 1928 (18 stuks),

Rekening der inkomsten en uitgaven van de gemeente Utrecht en verantwoording van Burgemeester en Wethouders over het dienstjaar 1927,

Stedelijke bestekken, 1927,

Verslagen der N.V. Provinciaal en Gemeentelijk Utrechtsch Stroomleveringsbedrijf, 1926 en 1927 (2 stuks),

Onderzoekingen gedaan in het Physiologisch laboratorium te Utrecht, Zesde reeks, VIII,

Programma's van het Stedelijk gymnasium en de Hoogere Burgerschool met vijfjarigen cursus voor 1927/28,

Gids voor het locale rijkstelefoonnet, 1927,

Catalogus van het Historisch Museum der stad Utrecht,

(Catalogus van de) Groep-tentoonstelling (van) werken van Tholen, Karsen, Breitner, Is. Irsaëls, Voerman en Verster. 7 April—28 Mei 1928 (in het Centraal Museum),

Utrechtsch Dagblad, 1927 (3 deelen),

Het Nieuws, 1927,

Het Centrum, 1926/7 (2 deelen),

Utrechtsche Courant, 1927 (2 deelen),

Utrechtsch Nieuwsblad, 1927/28 (2 deelen),

Lijst houdende opgaaf van vernietigbare stukken in de gemeentearchieven,

W. C. Schuylenburg, Inventaris van het oud-archief van het Waterschap Snel en Polanen. 1654—1813. (Handschrift),

4 situatieteekeningen behoorende bij eenige nummers van de Gedrukte Verzameling, 1928,

46 teekeningen behoorende bij de bestekken van in 1928 door de gemeente aanbestede werken,

gezichten op de huizen op de bolwerken Sterkenburg en Manenburg (Uit: Zakboekje der gemeente Utrecht. 1928),

opstand van den westgevel van den Domtoren, gerestaureerd volgens het plan van *F. J. Nieuwenhuis.* 3 penteekeningen door *G. de Hoog Hz.* (1899),

plattegrond van het fabrieksterrein tusschen de Tolsteegpoort en het Lange Roozendaal in 1801, met afzonderlijke verklaring in handschrift van de bestemming der verschillende fabrieksgebouwen. Penteekening naar *G. Praalder,*

gezichten op de markt- en veilingterreinen aan de Croeselaan in vogelvlucht. 3 luchtfoto's van de K. L. M.,

gezichten op de zwem- en badinrichting aan den Vaartschen Rijn in vogelvlucht en op de scholen aan de Marnixlaan en de Waalstraat (Uit: Verslag gemeente Utrecht. 1927),

„Caarte der Heerlijkheyd Rynauwe" door *J. P. Colognac* (1770).

In bruikleen ontvangen werden:

de in de Catalogussen van de bij het Stadsarchief bewaarde archieven reeds beschreven, in het archief van de Oud-Bisschoppelijke Clerezie op het Rijksarchief berustende stukken betreffende eenige broederschappen, kloosters en gasthuizen,

van het Rijksarchief in Utrecht.

Door het Rijk werden daarentegen ter plaatsing in de archieven bij het Metropolitaan Kapittel van Utrecht der Oud-Bisschoppelijke Clerezie *uit bruikleen teruggenomen* de in 1639 in de woning van Govert van Moock, secretaris van den aartsbisschop Rovenius, in geslag genomen papieren, beschreven in den Catalogus van het archief der stad 2e afd. onder no. 2223.

II. MUSEUM.

Personeel. Het personeel bleef dit jaar ongewijzigd. De concierge-hoofdsuppoost zag na een jaar dienst zijn tijdelijke aanstelling met ingang van 1 Februari door een vaste aanstelling gevolgd.

Aan de conservatrice, jkvr. Dr. C. H. de Jonge, werd een verlof van een half jaar verleend tot het maken van een studiereis naar de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

Gebouw. De staat van onderhoud, waarin het museum-gebouw zich bevindt, laat niets te wenschen over. De vereischte onderhoudswerkzaamheden werden door of vanwege den dienst der Gemeente-werken op doeltreffende wijze uitgevoerd.

Brandbluschmiddelen. Overeenkomstig de voorschriften werden de brandbluschmiddelen eens in het voorjaar en eens in het najaar door den dienst der brand-

weer nagezien. Hierbij bleek, dat één brandslang wat moest worden ingekort en twee slangen van nieuwe ringen moesten worden voorzien. Overigens kwamen geen gebreken aan het licht.

Materieele toestand der verzamelingen.

De materieele toestand der verschillende verzamelingen mag over het algemeen voortreffelijk genoemd worden. Van de schilderijen behoefde slechts een drietal bijzondere verzorging. Het schilderij van Gerard van Honthorst „De Apostel Petrus", dat door vuil en ondoorzichtig worden van de vernis sinds eenigen tijd een minder behaaglijk voorkomen had, werd schoongemaakt, bij welke gelegenheid tevens de wenschelijkheid bleek om het van nieuw doek te voorzien. Een stuk van Abraham Bloemaert „Fluitspeler bij kaarslicht", dat was aangekocht met de wetenschap, dat de achtergrond geheel overschilderd was, doch dat onder deze overschildering de oorspronkelijke achtergrond nog volkomen intact was, werd aan den restaurator toevertrouwd, die den ouden doorzichtigen achtergrond met groot succes weder te voorschijn bracht. Ten slotte werd nog in restauratie gegeven een vleugel van een 16e-eeuwsch drieluik met de stichtersportretten van Heer Lambert Snoy en Vrouwe Emmerenciana Pauw van Darthuizen en op den achtergrond een gezicht op Utrecht, welk stuk de heer W. van Beuningen alhier met groote vrijgevigheid het museum in staat gesteld had op de veiling van het museum–van Stolk aan te koopen. Dit stuk was indertijd minder goed gerestaureerd en vereischte dus een nieuwe behandeling. Aan het eind van het jaar was het echter nog niet terugontvangen.

Kleine herstellingen aan museum-voorwerpen werden als gewoonlijk door het personeel uitgevoerd.

Voortzetting der werkzaamheden.

De talrijke aanwinsten, die in het laatst van het vorige jaar voor de kostuum-afdeeling waren verkregen, maakten een nieuwe uit-

breiding van de expositie-ruimte dezer afdeeling noodzakelijk. Thans moest ook de derde bovenzaal van het refter voor een deel in beslag genomen worden. Behalve een vitrine van de gewone afmeting werd in deze zaal nog een groote vitrine gebouwd, die de geheele breedte van den eindwand beslaat. De beide vensters in dezen wand werden in verband daarmede met eterniet-platen gedicht. De vitrine zelf werd van een electrische verlichting voorzien. Voor de verzameling modern aardewerk, die tot nog toe in deze zaal was opgesteld, was hier thans geen plaats meer. Zij werd daarom overgebracht naar het kleine vertrek, dat toegang verleent tot de moderne schilderijen-afdeeling.

Ook in de zalen der Utrechtsche schilderschool moesten door de verwerving van belangrijke nieuwe aanwinsten herhaaldelijk wijzigingen aangebracht worden. De grootste wijziging werd wel veroorzaakt door de verkrijging in bruikleen van een uiterst belangrijk werk van Jan van Scorel, een vanouds beroemd drieluik, dat op het middenpaneel den Intocht van Jezus in Jeruzalem en op de zijvleugels de beeltenissen van vijf heeren van Lochorst met hun beschermheiligen voorstelt. Het stuk is als een memorie-tafel voor Herman van Lochorst, deken van Oudmunster, een der afgebeelden, door Jan van Scorel geschilderd en, nadat het in het begin van 1527 voltooid was, door 's dekens vrienden in den Dom geplaatst, waar het tot den Beeldenstorm gehangen heeft. Later is het in de verzameling van den bekenden 17de-eeuwschen kunstverzamelaar Willem Vincent van Wittenhorst gekomen en met die verzameling vererfd. Door koop is het drieluik, — althans het middenpaneel —, vervolgens een kleine eeuw geleden in de familie Fürstenberg in het Rijnland overgegaan en het is in de verzameling van een lid dier familie op het kasteel Hugenpoet bij Kettwig, dat het eenige jaren geleden door een Duitsch

kunsthistoricus teruggevonden en als Scorel's reeds uit de litteratuur bekend werk geidentificeerd is. De zijvleugels waren echter niet meer bij het middenstuk aanwezig. Wel zeer toevallig is evenwel de rechtervleugel (in tweeën gezaagd ten einde voor- en achterzijde afzonderlijk te kunnen exposeeren) kort na de ontdekking van het middenpaneel uit Oostenrijksch bezit te voorschijn gekomen en terwijl dit stuk zich ten verkoop in Berlijn bevond, door Dr. Max Friedländer als een der vleugels van het op het kasteel Hugenpoet aanwezige middenpaneel herkend. Merkwaardigerwijs is toen ook, nadat de beide vleugelgedeelten met het oog op een mogelijke verwerving voor ons museum hierheen waren gezonden en ook de eigenaar van het middenpaneel, Freiherr Maximilian von Fürstenberg, erin toegestemd had dit voor eenige maanden aan ons museum in bruikleen af te staan, de buitenhelft van den eveneens in tweeën gezaagden linkervleugel door een Amsterdamsch kunsthandelaar in den Parijschen kunsthandel aangetroffen, en, toen nu al deze stukken wederom in het Centraal Museum vereenigd waren, heeft het museum het buitengewone geluk gehad in den heer F. H. Fentener van Vlissingen alhier den kunstliefhebber te vinden, die aanstonds bereid was het prachtige werk van Scorel, dat thans dus op den linker-binnenvleugel na weder compleet bijeen was, van de verschillende eigenaars aan te koopen en voor onbepaalden tijd aan het museum in bruikleen te geven, zoodat dit beroemde stuk na lange omzwervingen gelukkig weer voor Utrecht herwonnen is. Het was aangewezen deze zeer bijzondere aanwinst in de eerste schilderijen-zaal, de zaal der Utrechtsche primitieven, een plaats te geven. De vier stukken beslaan daar een geheele wand. Dientengevolge moesten Scorel's bekende portrettenreeksen van leden der Utrechtsche Jeruzalems-broederschap naar de volgende zaal worden overgebracht, hetgeen tot een geheel nieuw arrangement der

overige schilderijen in alle volgende zalen moest leiden. Bij de beperkte ruimte bleek dit geen gemakkelijke taak en het noopte dan ook weer evenals het vorige jaar tot voorloopige verwijdering van eenige der minst belangrijke stukken uit de verzameling. Immers om een rustig genieten van de tentoongestelde schilderijen mogelijk te maken moet vóór alles tegen overvulling der wanden gewaakt worden. De weggenomen schilderijen vonden deels hun weg naar de stijl-kamers, deels naar het depot.

De omstandigheid, dat bij de inrichting van het museum voor geen enkele afdeeling extra-ruimte is gereserveerd, begint trouwens ook bij de andere afdeelingen meer en meer tot moeilijkheden aanleiding te geven. Door de reorganisatie, die in 1925 heeft plaats gehad, is getracht nog zooveel mogelijk ruimte te winnen, doch de heugelijke toevloed van nieuwe aanwinsten sedert dien heeft deze moeilijk verkregen ruimte-speling weder geheel doen verdwijnen. Reeds thans kon voor een verzameling kunst-aardewerk, die in bruikleen werd ontvangen, — zij beslaat trouwens niet minder dan 465 stuks —, in het geheel geen plaats gevonden worden, zoodat zij met toestemming van den eigenaar voorloopig in kisten verpakt in het depot opgeslagen moest worden. De eenige wijze, waarop aan de bezwaren tegemoet gekomen kan worden, zal dan ook in uitbreiding van het museumgebouw moeten gezocht worden. Binnenkort zal onvermijdelijk een voorziening in dien geest een punt van ernstige overweging moeten uitmaken.

In de moderne schilderijen-afdeeling kwam verscheiden malen eenige afwisseling, doordat stukken uit bruikleen werden teruggenomen en door andere vervangen. De samenwerking met de Utrechtsche Museum-vereeniging voor Hedendaagsche Kunst leidde hierbij weder tot de beste uitkomsten.

Dit jaar werden behalve de tentoonstelling van teekeningen van Utrechtsche meesters der 17e en 18e eeuw, die met den aanvang van het jaar nog loopende was, nog drie tentoonstellingen gehouden: de dood van Jan Toorop gaf aanleiding tot het bijeenbrengen van een aantal werken van den meester in Utrechtsch bezit, die tezamen een kleine, doch uitgezochte verzameling van zijn werk uit verschillende perioden vormden. Deze tentoonstelling, die in Maart gehouden werd, werd aanstonds gevolgd door een groep-tentoonstelling van werken van Tholen, Karsen, Breitner, Isaac Israëls, Voerman en Floris Verster, voor elk van welke schilders een afzonderlijke zaal beschikbaar werd gesteld, en ten slotte werd omstreeks Kerstmis een tentoonstelling ingericht van „Unica"-exemplaren van glaswerk uit de glasfabriek „Leerdam" en van kunstnaaldwerk van mejuffrouw W. Testas.

De druk van den catalogus van de historische afdeeling kwam in het begin van April gereed. Daarmede kan de hervorming van het vroegere „Museum van Oudheden" tot „Historisch museum der stad," — een wijziging niet alleen in naam, die ik mij gelukkig acht te hebben kunnen voltrekken —, geconsolideerd geacht worden. Aanstonds werd daarop de nieuwe nummering der voorwerpen ter hand genomen. De beperktheid van het administratieve personeel was oorzaak, dat dit werk niet zoo snel voortgang kon maken als wel gewenscht was, zoodat aan het eind van het jaar nog een klein gedeelte te doen overbleef.

Met de voorbereiding van den thans aan de orde zijnden catalogus, dien der schilderijen en beeldhouwwerken, waaraan groote behoefte bestaat, werd een aanvang gemaakt. Een groot aantal aanteekeningen werd daarvoor reeds bijeengebracht.

De bewerking van den kaart-catalogus, bevattende gegevens om-

trent Utrechtsche kunstenaars werd ook dit jaar geregeld voortgezet.

Hoewel een uitgave van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen geheel buiten de bemoeiingen van het museum om, verdient hier toch ook vermelding de verschijning van een gids door de verzameling van het genootschap in het museum. Deze voortreffelijke en goed geïllustreerde gids, waarin ook de aan de Gemeente behoorende collectie-Bosch van Drakestein behandeld wordt, is van de hand van den conservator der verzameling, Dr. G. van Hoorn. Hij vormt een geriefelijke handleiding voor de bezoekers dezer afdeeling.

Aanwinsten en verliezen.

Van de belangrijkste aanwinst van dit jaar, Jan van Scorel's drieluik voor Herman van Lochorst, is hierboven in ander verband reeds uitvoerig melding gemaakt. Daarnaast verdient eveneens nog bijzondere vermelding de boven ook reeds genoemde altaarvleugel met de beeltenissen van Lambert Snoy en Emmerenciana Pauw van Darthuizen, welk stuk, behalve dat het deze Utrechtsche personen voorstelt, ook nog merkwaardig is om het gezicht op de stad Utrecht, dat de schilder erop heeft aangebracht. Het stuk, dat op omstreeks 1530 te dateeren is, is van onbekende hand, maar met het oog op de voorstellingen mag voorloopig aangenomen worden, dat wij hier Utrechtsch werk voor ons hebben. Uit verschillend oogpunt is het dus voor onze verzameling van belang. Het stuk, dat deel heeft uitgemaakt van het Museum-van Stolk te Haarlem en bij de liquidatie dier verzameling bij Frederik Muller & Co. in veiling is gekomen, is een geschenk van den heer W. van Beuningen alhier, die daarmede opnieuw het museum ten zeerste aan zich heeft verplicht. Nog een derde voorname aanwinst moge hier afzonderlijk

genoemd worden, die het museum dankt aan den heer J. J. M. Chabot te Clarens, aan wien het zoooals uit vorige verslagen kan blijken, reeds bijzonder veel verschuldigd is. Eenige jaren geleden mocht het museum het hoogst belangrijke stuk van Hendrick Ter Brugghen „Slapende krijgsman" van hem in bruikleen ontvangen. Thans verblijdde de heer Chabot ons met de mededeeling, dat hij besloten had dit werk, dat inmiddels nader als een „Slapende Mars" geidentificeerd is, als hoedanig het reeds in de 17e-eeuwsche verzameling van den Amsterdammer Martin Kretzer bekend was, aan het museum te schenken. Met groote erkentelijkheid is natuurlijk dit geschenk aanvaard, waardoor onze verzameling blijvend met dit prachtig specimen van Ter Brugghen's kunst verrijkt is. Zelfs heeft de heer Chabot het daarbij niet gelaten, maar bovendien nog een interessant schilderij van Honthorst, „De Triktrak-spelers", dat wij bijzonder graag in onze verzameling van werken der Utrechtsche schilderschool opgenomen zagen, voor zijn verzameling willen aankoopen en aan het museum in bruikleen afstaan. Niet minder dan vorige jaren heeft dus de heer Chabot ook dit jaar aanspraak op onze bijzondere erkentelijkheid.

Ook verder waren de aanwinsten weder talrijk, gelijk uit de volgende volledige lijst daarvan moge blijken.

Ten geschenke werden ontvangen:

vleugel van een drieluik met de stichters-portretten van Lambert Snoy en Emmerenciana Pauw van Darthuizen, vermoedelijk Utrechtsch werk (c. 1530), van den heer W. van Beuningen,

schilderij van *Hendrick Ter Brugghen*, „Slapende Mars", (1629), van den heer J. J. M. Chabot te Clarens,

twee teekeningen van *Joachim Wttewael*, „Aanbidding der herders"

en „Opwekking van Lazarus" (1e kwart 17e eeuw),

van den heer Mr. G. P. van Tienhoven,

penning van de Staten van Utrecht op den watersnood van 1855,

van den heer Dr. H. J. van Lummel te Bilthoven,

kaart van de vrijheid der stad (1696) en kaart van de provincie (c. 1670), van den heer Th. B. A. Booye,

sluitsteen met het jaartal 1640, afkomstig van het Jan Meyenhofje; vijf haardsteenen (16e en 1e kwart 17e eeuw); twee ijzeren deurkloppers (c. 1800); klep van een nachtwacht (18e eeuw),

van mevrouw de weduwe van Vloten,

ijzeren sleutel, afkomstig van het Cellebroeders-klooster (16e eeuw),

van den heer Th. B. A. Booye.

kruikje van roode gebakken aarde, gevonden in den grond van de voormalige St. Servaas-abdij (15e eeuw),

van Regenten van het Gereformeerd Burger Weeshuis,

schutterswijnpenning (1661),

van den heer M. C. Sigal Jr. te Vlaardingen,

uniform met uitrusting van een lid der Utrechtsche Studentenvereeniging voor vrijwillige oefening in den Wapenhandel (c. 1870),

van mejuffrouw J. C. J. Römer te Oosterbeek,

drie oude papieren omslagen van Utrechtsche theerandjes (1830—1880), van mevrouw M. E. C. Moll-Schnitzler te Dordrecht,

drie latere papieren omslagen van Utrechtsche theerandjes (1920—1927), van den heer J. W. Blankert,

kogelpot van grauwe onverglaasde aarde (10e eeuw) en kan van donkergrijze onverglaasde aarde (15e eeuw), beide gevonden in den grond van het huis Payenborch,

van Curatoren der Rijks-Universiteit,

groen geglazuurde kacheltegel, versierd met een ruiterfiguur

(c. 1500), gevonden op terrein van het Huis Doorn,

van den voormaligen Duitschen keizer Wilhelm II te Doorn,

eenige strooken kloskant, Vlaamsch en Binches (18e eeuw); een linnen rok met geborduurden rand; een neteldoeksche shawl met geborduurden bloemrand; een neteldoeksche fichu met kraag met kanten randje; een neteldoeksch chemisetje met geborduurden kraag; een linnen kinderjurkje met geborduurde versieringen; een neteldoeksch wiegekleedje met geborduurden rand; een ceintuur van ripszijde met koperen gesp; twee schildpadden haarkammen; twee hoornen haarkammen; een gebreid beursje met gouden beugeltje en een zilveren wafelijzertje, (op de strooken kloskant na alles 19e eeuw),

van mejuffrouw H. Kleynhens te Arnhem,

een kinderjasje en mutsje van Zaansch stikwerk en een gebreide kindermuts (eind 18e eeuw), twee open-gebreide kindermutsjes en een neteldoeksch doekje, versierd met shadowwerk (19e eeuw),

van mevrouw J. P. Cramer-von Baumgarten,

een lederen cylindervormig kokertje met deksel (19e eeuw),

van mevrouw J. M. G. van Dokkum-van Terveen,

een Deventer tapijt voor een der stijl-kamers (19e eeuw),

van barones E. d'Aulnis de Bourouill-Twiss,

een wandkleed, naaldwerk, uitgevoerd door mejuffrouw W. Testas,

van eenige belangstellenden in het werk van mejuffrouw Testas.

Aangekocht werden:

een schilderij van *Abraham Bloemaert*, „Fluitspeler bij kaarslicht", (1621),

drie teekeningetjes van *Paul van Liender*, Landschapjes, (1780),

een ets van *Hendrick Goudt*, „Philemon en Baucis", (1712),

vier etsen van *Jan Both*, Italiaansche landschappen, (1e helft 17e eeuw),

satirieke penning op den vrede van Utrecht, (1713).

bronzen penning op het 40-jarig jubileum van den hoogleeraar B. F. Suerman, (1859),

de navolgende te Utrecht geslagen munten: twintigste Philipsdaalder van 1572; Nederlandsche dukaat van 1596; Nederlandsche dukaat van 1613; halve Nederlandsche rijksdaalder van 1675; Nederlandsche rijksdaalder van 1676; Nederlandsche rijksdaalder van 1697; Nederlandsche rijksdaalder van 1735 in dubbele dikte (potstuk); dubbele Nederlandsche dukaat van 1741; halve Nederlandsche rijder van 1750; Nederlandsche rijder van 1763; vijftigstuiverstuk van 1808; twee en half-guldenstuk van 1808; dukaat van 1809; gulden van 1809; benevens een penning als proef geslagen op de Utrechtsche Munt volgens de methode van Salneuve (1808),

twee iepenhouten stoelen, (eind 18e eeuw),

een aardewerk schotel van Th. Colenbrander, (1889),

een roomstel van gele aarde, bestaande uit kannetje, suikerpot en lepelvaasje, van P. J. Hobbel, (1928),

een geslagen tombak pot van Jan Kriege, (1928),

een handtaschje van zijde, kaartweefwerk, (1928), van mejuffrouw H. Michaelis.

Met de verzamelingen werden vereenigd de volgende aan de gemeente toebehoorende voorwerpen:

een schilderij van Eerst van Schaick, St. Sebastiaan en St. Rochus, (1600), reeds in 1918 door den heer E. Marinucci te Rome aan het Museum geschonken, doch eerst thans van het Nederlandsch Historisch Instituut aldaar, dat het ter verzending in bewaring had, ontvangen,

een schoorsteenmantel en twee kastdeuren (2e helft 18e eeuw), afkomstig uit het huis Oude gracht no. 102,

een houten bedstede (17e eeuw), afkomstig uit den Domtoren,

een halve groot van bisschop Jan van Arkel (c. 1350), gevonden in den vloer van de tweede gaanderij van den Domtoren ter hoogte van de Egmonds-kapel bij den westelijken wand van den traptoren.

In bruikleen werden ontvangen:

het middenpaneel en drie van de vier paneelen der vleugels van het drieluik van *Jan van Scorel* voor Herman van Lochorst, deken van Oud-munster, met de voorstelling van den Intocht van Jezus in Jeruzalem, (1527),

van den heer F. H. Fentener van Vlissingen,

een schilderij van *Gerard van Honthorst*, „Triktrak-spelende soldaten", (c. 1625), van den heer J. J. M. Chabot te Clarens,

een schilderij van *J. van Kessel*, Insecten op een tafel, (1e helft 17e eeuw), van den heer C. W. A. Buma,

een schilderij van *Cornelis van Poelenburgh*, Landschap met badende nymphen, (2e helft 17e eeuw),

van den heer F. H. Fentener van Vlissingen,

een schilderij van *J. van Haensbergen*, Landschap met badende nymphen, (2de helft 17e eeuw), van den heer C. W. A. Buma,

een koperen kaarsenkroon (17e eeuw), een notenhouten tafelkastje (2e helft 17e eeuw), een notenhouten armstoel (c. 1720), een wortelnotenhouten staande klok (c. 1750), een marquetterie schrijftafeltje (c. 1750), een satijnhouten commode met lak-paneelen en grijsmarmeren blad (c. 1780), en een koperen ganglantaren (18e eeuw),

van den heer Mr. F. A. Groeninx van Zoelen te 's-Gravenhage,

een verzameling kunstaardewerk van verschillende Hollandsche

en Duitsche fabrieken, 465 stuks, (laatst der 19e en begin der 20e eeuw), van den heer P. Daub,

een chitsen lap met bloemversiering (2e helft 18e eeuw), een groen en een rose zijden lint (19e eeuw), drie strooken machinale tulle met ornament-versiering (19e eeuw), zeven boekjes met chitsomslagen (18e en 19e eeuw), en een verzameling kinderspeelgoed, bestaande uit eet- en thee-serviesjes en verschillende voorwerpen in aardewerk, glas en koper, (1e helft 19e eeuw),

van mevrouw J. M. G. van Dokkum-van Terveen,

en ten slotte voor de wisselverzameling van hedendaagsche kunst de navolgende schilderijen, teekeningen en beeldhouwwerken:

J. Bendien, Vrouwenfiguur, van de Utrechtsche Museum-vereeniging voor Hedendaagsche Kunst,

G. H. Breitner, Heiwerk, van den heer Mr. J. W. Verloop te Bilthoven,

G. H. Breitner, Vrouw met mand, van den heer A. Waller,

W. de Gouve de Nuncques, Winterlandschap, van den heer W. Scherjon,

G. W. Dijsselhof, Aquarium met visschen, van denzelfde,

Vincent van Gogh, Ingang van een boerderij, van mevrouw C. E. van Beuningen-Fentener van Vlissingen,

Isaac Israëls, Portret van Professor Dr. B. J. Kouwer, van den heer Dr. B. J. Kouwer,

Isaac Israëls, Zelfportret, van den heer W. Scherjon,

Isaac Israëls, Vrouw op straat, van den heer A. Waller,

J. B. Jongkind, Haven, van denzelfde,

M. Kamerlingh Onnes, Bloemen, van den heer Dr. H. J. Wagener,

J. E. Karsen, Molen aan het water, van de Utrechtsche Museum-vereeniging voor Hedendaagsche Kunst,

J. E. Karsen, Gezicht op Noordwijk, van den heer W. Scherjon,
B. B. van der Leck, Oude vrouw, van denzelfde,
P. Meiners, Stilleven, van mevrouw
C. E. van Beuningen-Fentener van Vlissingen,
Navarro, Huizenbouw, van den heer A. Waller,
S. Robertson, Bokkingen, van den heer W. Scherjon,
G. Severini, Harlekijn,
van mevrouw C. E. van Beuningen-Fentener van Vlissingen,
G. Severini, Clown, van dezelfde,
P. Signac, Gezicht op Venetië, van dezelfde,
J. Sluyters, Damesportret,
van den heer Dr. H. van der Vuurst de Vries,
W. B. Tholen, Duc-dalf, van den heer W. C. A. Huinck,
W. B. Tholen, De steenhouwer, van den heer Dr. W. G. de Haas,
W. B. Tholen, IJsvermaak, van denzelfde,
J. H. Toorop, Interieur met werkman, van mevrouw
C. E. van Beuningen-Fentener van Vlissingen,
Floris Verster, Scabiosa, van den heer W. Scherjon,
Floris Verster, Bokkingen, van denzelfde,
Floris Verster, Bloemkransje, van denzelfde,
Floris Verster, Paddenstoelen, van mevrouw
C. E. van Beuningen-Fentener van Vlissingen,
Floris Verster, Schaal met groene appelen, van dezelfde,
Floris Verster, Koolplanten, van dezelfde,
Floris Verster, Rotscactus, van den heer Dr. W. G. de Haas,
Floris Vester, Interieur, van denzelfde,
J. Voerman, Gezicht op Hattem, van den heer Dr. H. J. Wagener,
P. Wiegman, Stilleven, van den heer W. Scherjon,
J. Raedecker, Springend paard (brons), van denzelfde.

Uit de verzameling gingen weder aan de eigenaars op hun verzoek terug: *A. Allebe*, Stilleven en Fantasie, *N. Bastert*, Poortje te Vianen, *M. A. Bauer*, Bedelaar, *J. Bosboom*, Kerk te Mechelen, *W. de Gouve de Nuncques*, Heuvelachtig landschap met dorp en Landschap bij Hillegom, *G. W. Dijsselhof*, Aquarium, *P. J. C. Gabriel*, Landschap met molens en Plompen, *Vincent van Gogh*, L'homme à la veste en Bokkingen, *Isaac Israëls*, Vrouw op straat, *J. B. Jongkind*, Maanavond bij Dordrecht, *M. Kamerlingh Onnes*, Bloemen, *J. E. Karsen*, Kerkje van Persingen, *P. Meiners*, Stilleven, *W. Roelofs*, Landschap, *Th. van Rijsselberghe*, Aquarium, *Ary Scheffer*, Jongensportret, *P. Signac*, Park, *J. Sluyters*, Huizendoorbraak bij nacht, *Charley Toorop*, Vuurtoren, *J. H. Toorop*, Christus Eucharisticus, de Apostel Paulus, portret van Dr. J. H. Schrörs en Strand te Domburg, *Floris Verster*, Scabiosa, Paddestoelen, Schaal met groene appelen, Pot met zinnia's, Roode tulpen, Tinnen kannen, Dahliaknollen, Bloemkransje, Ridderspoor, Vaasje met bloemen, Aronskelken en Doode roeken, *J. Voerman*, Landschap en *A. van Zeegen Jr.*, Portret van Dr. H. P. Berlage.

Ten slotte verdient hier nog vermelding, dat aan de verzameling schilderijen van Utrechtsche meesters aan het eind van het jaar tijdelijk onttrokken werden twee van de beroemde portretreeksen van leden der Utrechtsche Jeruzalem-broederschap door Jan van Scorel en het fraaie vrouwenkopje van Hendrick Ter Brugghen, met welke drie schilderijen het museum uitgenoodigd was deel te nemen aan de groote tentoonstelling van Nederlandsche Kunst te Londen, die in het begin van Januari 1929 zou geopend worden.

Het bezoek van het museum vertoonde, vergeleken bij het vorige jaar, toen de Verster-tentoonstelling een buitengewoon druk bezoek getrokken had, een geringen teruggang. Het bedroeg 15278 (v. j. 15719), waarvan 3873 (v. j. 4214) betalenden. Bezoek.

Van den catalogus van het Historisch Museum werden verkocht 52, van den beknopten wegwijzer door het museum 1629 en van het albumpje met prentbriefkaarten 76 exemplaren. Aan foto's werd voor een bedrag van *f* 53.— verkocht. Verkoop museum-uitgaven.

De Gemeente-archivaris,
W. C. SCHUYLENBURG.